

Asia: VN/27263/2023

Lausuntopyyntö nuorisorangaistussääntelyn kehittämistä koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa työryhmämietinnön sisältöä, joka on valmisteltu hyvin ja asiantuntevasti.

Hyvinvointialueen näkökulmasta halutaan nostaa esiin muutama seikka.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisevän ja torjumisen toimenpideohjelmassa (toimenpide 11) ja työryhmämietinnössä korostetaan nuoren sitouttamista seuraamusten ulkopuolella toteutettaviin rikoksista irrottautumista tukeviin interventioihin, mahdollisuuksien mukaan jo ennen seuraamuksen täytäntöönpanoa. Tämä on linjassa nykyisen käytännön kanssa: nuoren ja hänen läheistensä tilanteen arviointi ja työskentely aloitetaan heti, kun tilanne tulee sosiaalihuollon tietoon – tyypillisesti poliisin tekemän lastensuojeluilmoituksen kautta.

Haasteena on se, että uusintarikollisuuden riskinarviointi, rikoksista irtautumista tukeva kuntoutus, strukturoitu ohjelmatyö, ja niiden kehittäminen ovat Suomessa olleet pääosin Rikosseuraamuslaitoksen tehtäviä.

Hyvinvointialueiden sosiaalihuollossa ei välttämättä ole osaamista arvioida nuorten uusintarikollisuuden riskiä, esimerkiksi RNR-mallin (the riskneeds-responsivity model) mukaisesti. Tällöin sosiaalihuollon palvelut ja muutostyöskentely eivät kohdennu rikolliseen käyttäytymiseen, vaan yleisesti nuoren ja hänen läheistensä hyvinvoinnin lisäämiseen – jotka toki tukevat nuoren desistanssia. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella RNR-mallia on koulutettu alle 21-vuotiaiden sosiaalityöhön, osaksi palveluntarpeen arviointia - Oikeusministeriön erityisavustuksella toteutetun Nuoriso-rikollisuuden torjunta -projektin myötä.*

Lastensuojelussa ei juuri ole käytössä näyttöön perustuvia, tutkittuja interventioita alle 18-vuotiaiden nuorten rikoskäyttäytymiseen. Joillain hyvinvointialueilla, kuten Länsi-Uudellamaalla, on käytössä MDFT-menetelmä (multi-dimensional family therapy)** . Rikosseuraamuslaitoksen NURIN-projektissa on kehitteillä toimijariippumaton lyhytinterventio, joka on tulossa pilotointiin vuonna 2026*** .

Nuoren yksilöllinen palveluntarve turvataan sosiaalihuollossa moniamma-tillisella asiantuntemuksella, jolloin eri rikoslajeihin erikoistuneet järjestöt (kuten radikalisoituminen, seksuaalinen väkivalta, katuväkivalta) voivat olla mukana nuoren palveluverkostossa. Järjestöjä ja esimerkiksi Oikeus-ministeriön erityisavustuksilla toimivia nuorisorikollisuuden torjuntaan tähtääviä hankkeita ei kuitenkaan ole tasaisesti saatavilla koko Suomessa.

Nuorisorangaistuksen edellytysten selvittämisessä on tärkeää varmistaa viranomaisyhteistyössä ja nuoren kanssa, että päihdehuollon, sosiaali-huollon tai lastensuojelun tarjoaman tuen sisältö, jottei Nuorisorangaistuksen kuntouttava osuus jää riittämättömäksi.

* Rikoksilla oireilevien nuorten toimintamalli - Oikeusministeriö

**Multidimensionaalinen perheterapia | Rikoksentorjunta.fi

***NURIN-projekti - Rikosseuraamuslaitos

Ruuth Terhi

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue - Lasten, nuorten ja perheiden palvelut